

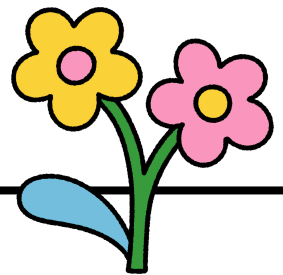
Keuzes maken

Kinderen moeten leren om (verantwoorde) keuzes te maken, om te gaan met de **gevolgen** ervan en daar de verantwoordelijkheid voor te nemen. De hele dag door maak je keuzes, zowel bewust als onbewust. In de hedendaagse maatschappij met veel invloeden en mogelijkheden is het leren maken van weloverwogen keuzes steeds belangrijker. Kinderen hebben er baat bij om dit zo vroeg mogelijk te leren. Jonge kinderen kiezen in eerste instantie vanuit hun gevoel. Voor oudere kinderen wordt het kiezen steeds complexer. Als kinderen leren kiezen is het belangrijk dat zij de **ruimte** krijgen om **fouten te mogen maken**. Daarnaast moeten zij leren de **verantwoordelijkheid** te nemen voor hun keuzes. Door dit in een vroeg stadium aan te leren, leren kinderen dat zij door het maken van een weloverwogen keuze hun eigen leven kunnen beïnvloeden.

Leerdoelen

Weloverwogen kiezen

Groep 1-2

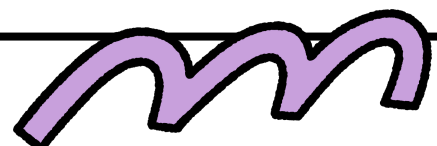
- Ik verzamel informatie die nodig is om een keuze te maken.
- Ik kies tussen 2 mogelijkheden waarbij ik in gedachte of hardop benoem welke keuze gemaakt moet worden en bedenk wat het gevolg is van de ene en de andere keuze.
- Ik ben mij (op basaal niveau) bewust van de gevolgen van een keuze op korte of lange termijn.

Groep 3-6

- Ik verzamel de juiste informatie die nodig is om een keuze te maken.
- Ik kies tussen verschillende mogelijkheden waarbij ik in gedachte of hardop benoem welke keuze er zijn benoem welke gevolgen elke keuze heeft.
- Ik ben mij bewust van de gevolgen van een keuze op korte of lange termijn.
- Ik ben mij bewust van de gevolgen van een keuze voor mijzelf en voor anderen, zoals het versterken van relaties of instrumenteel gewin.
- Ik heb inzicht in dat emoties invloed hebben op mijn keuzes.

Groep 7-8

- Ik kies tussen verschillende mogelijkheden waarbij ik in gedachte of hardop benoem welke keuze er zijn en welke (positieve of negatieve) gevolgen elke keuze heeft.
- Ik evalueer de uitkomsten van mijn eigen keuzes en pas een volgende keuze waar nodig aan.
- Ik ben mij bewust van de complexere gevolgen van mijn keuzes op korte of lange termijn, zoals schoolloopbaan.
- Ik ben mij bewust van de gevolgen van een keuze voor mijzelf en voor anderen, zoals versterken van relaties of instrumenteel gewin.
- Ik houd rekening met anderen bij het maken van keuzes.
- Ik heb inzicht in hoe emoties van mijzelf of anderen invloed hebben op mijn keuze.

Praktische uitwerking

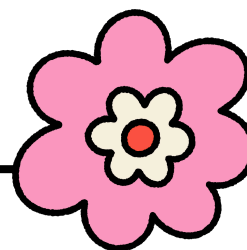
- **Bied beperkte keuzes:** Begin met het geven van beperkte keuzes om overweldiging te voorkomen. Bijvoorbeeld, *"Wil je in de huishoek spelen of met de zandtafel?"* Dit helpt kinderen te leren dat ze invloed hebben op hun omgeving.
- **Visuele hulpmiddelen:** Maak gebruik van visuele hulpmiddelen zoals afbeeldingen of pictogrammen om keuzes te illustreren. Laat bijvoorbeeld plaatjes zien van verschillende activiteiten en vraag welke ze willen doen.
- **Rollenspellen:** Introduceer keuzes maken via rollenspellen. Laat kinderen verschillende rollen aannemen en beslissingen nemen in eenvoudige situaties, zoals het kiezen van een spelletje om te spelen.
- **Verhalen vertellen:** Vertel of lees verhalen voor waarin personages keuzes moeten maken en de gevolgen ervaren.
- **Positieve versterking:** Prijs en beloon weloverwogen keuzes. Geef positieve feedback en benoem specifiek waarom hun keuze goed was. Bijvoorbeeld, *"Goed gedaan met het kiezen van een activiteit!"*
- **Laat zelfstandigheid toe:** Moedig zelfstandigheid aan door kinderen eenvoudige taken te laten uitvoeren waarbij ze keuzes moeten maken, zoals het kiezen van hun kleding of het opruimen van speelgoed.
- **Bespreken van gevolgen:** Leer kinderen over de concepten van *'als... dan...'* om hen bewust te maken van de gevolgen van hun keuzes. Bijvoorbeeld, *"Als je je jas aantrekt, dan blijf je warm buiten."*
- **Groepsbeslissingen:** Betrek kinderen bij groepsbeslissingen, zoals het kiezen van een activiteit voor de dag. Dit bevordert overleg en samenwerking.
- **Emoties erkennen:** Leer kinderen om hun emoties te herkennen en te associëren met bepaalde keuzes. Vraag bijvoorbeeld, *"Hoe voel je je als je voor deze activiteit kiest?"*
- **Herhaling en oefening:** Herhaal de oefening van keuzes maken regelmatig. Door herhaling krijgen kinderen de kans om de vaardigheid te versterken.

Bij oudere kinderen kunnen (naast bovenstaande), onderstaande voorbeelden helpend zijn:

- **Case studies en scenario's:** Gebruik case studies of scenario's waarin kinderen verschillende keuzes moeten maken. Laat hen nadenken over de potentiële uitkomsten en welke keuze het beste past bij hun doelen.
- **Besluitvormingsmodellen:** Introduceer modellen voor besluitvorming, zoals het nemen van een beslissing op basis van voor- en nadelen (SWOT-analyse).
- **Gastdocenten en ervaringsdeskundigen:** Nodig gastdocenten uit of breng kinderen in contact met ervaringsdeskundigen die kunnen delen hoe zij weloverwogen (of juist niet) keuzes hebben gemaakt en wat ze daarvan hebben geleerd.
- **Oefenen met consequenties:** Laat kinderen verantwoordelijkheid dragen voor de gevolgen van hun keuzes, zowel positief als negatief. Dit kan hen helpen de verbinding tussen keuzes en uitkomsten beter te begrijpen.

Leerdoelen

Verantwoordelijkheid nemen

Groep 1-2

- Ik heb (op basaal niveau) inzicht in wat makkelijke en moeilijke situaties zijn.
- Ik ben mij bewust van mijn eigen gedrag in moeilijke situaties.
- Ik ben mij ervan bewust dat mijn eigen gedrag de oorzaak kan zijn van een moeilijke situatie.
- Ik ben mij ervan bewust (op basaal niveau) welke oplossingen er binnen in en buiten mijzelf zijn voor een moeilijke situatie.
- Ik vertoon in een deel van de moeilijke situaties helpend gedrag.

Groep 3-6

- Ik heb inzicht in wat makkelijke en moeilijke situaties zijn.
- Ik ben mij bewust van mijn eigen gedrag in moeilijke situaties.
- Ik ben mij bewust van dat mijn eigen gedrag de oorzaak kan zijn van een moeilijke situatie.
- Ik ben mij bewust van welke oplossingen er binnen en buiten mijzelf zijn voor een moeilijke situatie.
- Ik ga moeilijke situaties aan en loop er niet voor weg.
- Ik los een deel van de moeilijke situaties die ik tegenkom op.
- Ik neem in moeilijke situaties verantwoordelijkheid voor mijn eigen gedrag.

Groep 7-8

- Ik ben mij bewust van mijn gedrag in moeilijke situaties.
- Ik ben mij ervan bewust dat mijn eigen gedrag de oorzaak kan zijn van een moeilijke situatie en zoek niet alleen oorzaken bij anderen.
- Ik ben mij bewust van welke oplossingen er binnen en buiten mijzelf zijn voor een moeilijke situatie.
- Ik ga moeilijke situaties aan en loop er niet voor weg.
- Ik los een deel van de moeilijke situaties die ik tegenkom op.
- Ik neem in moeilijke situaties verantwoordelijkheid voor mijn eigen gedrag of dat van een groep.
- Ik neem in moeilijke situaties verantwoordelijkheid door te kiezen voor de groep.
- Ik voorkom dat ik moeilijke situaties aanpak met destructief gedrag (slaan, schoppen, overmatig snoepen of gamen).

Praktische uitwerking

- **Leiderschapsrollen:** Geef kinderen de kans om leiderschapsrollen op zich te nemen binnen de klas. Dit kan variëren van het leiden van groepsactiviteiten tot het fungeren als klassenvertegenwoordiger. Dit helpt bij het ontwikkelen van verantwoordelijkheidsgevoel.
- **Samenwerking:** Benadruk het belang van samenwerking en teamwork. Organiseer activiteiten waarbij kinderen moeten samenwerken om een gemeenschappelijk doel te bereiken. Dit bevordert niet alleen verantwoordelijkheid voor zichzelf, maar ook voor de groep.
- **Zelfstandig werken:** Laat kinderen zelfstandig aan opdrachten werken. Dit geeft hen de verantwoordelijkheid om hun eigen werk te organiseren en voltooien binnen de gestelde deadlines.

-
- **Grenzen stellen:** Stel duidelijke grenzen en consequenties vast voor het niet nakomen van verantwoordelijkheden. Kinderen moeten begrijpen dat acties gevolgen hebben en dat ze verantwoordelijk zijn voor hun gedrag.
 - **Reflectie:** Moedig reflectie aan na afloop van activiteiten. Bespreek wat goed ging en wat verbeterd kan worden. Dit helpt kinderen bewust te worden van hun acties en verantwoordelijkheid te nemen voor hun gedrag.
 - **Feedback:** Geef constructieve feedback over het nemen van verantwoordelijkheid. Positieve bekrachtiging kan het besef van verantwoordelijkheid versterken.
 - **Gemeenschapsprojecten:** Laat kinderen deelnemen aan gemeenschapsprojecten waarbij ze verantwoordelijkheid nemen voor het helpen van anderen. Dit kan variëren van liefdadigheidswork tot het organiseren van schoolactiviteiten.
 - **Zorg voor de klas:** Laat kinderen mede-eigenaarschap voelen voor hun klaslokaal. Dit kan betrekking hebben op het gezamenlijk zorgen voor het klaslokaal, opruimen na activiteiten, en het respecteren van gedeelde ruimtes.
 - **Drama:** Gebruik drama en rollenspel als een creatieve manier om leerlingen verschillende perspectieven te laten begrijpen. Laat ze moeilijke situaties naspelen en bedenken hoe ze anders hadden kunnen handelen.
-